

Ert datum Er referens
2017-03-15 Ju2017/02347/SSK
Datum Vår referens
2017-05-12 Kajsa Frisell

Justitiedepartementet
Ju.ssk@regeringskansliet.se

IT&Telekomföretagens synpunkter på Kommunikation för vår gemensamma säkerhet

IT&Telekomföretagen har beretts tillfälle att lämna remissvar över departementspromemorian Ds 2017:7 "Kommunikations för vår gemensamma säkerhet" och vill med anledning av det framföra följande.

Att blåljusmyndigheterna är i behov av en framtidssäker plattform för mobil kommunikation råder det inga tvivel om. Att det sker på ett sätt som täcker de behov dessa aktörer har i sin samhällskritiska verksamhet samtidigt som lösningen är samhällsekonomiskt försvarbar är en förutsättning.

Spektrum i allmänhet och 700 MHz-bandet i synnerhet är avgörande för att vässa Sveriges konkurrenskraft. För IT&Telekomföretagen är det dock uppenbart att inblandade och ansvariga myndigheter inte har koordinerat sina respektive ståndpunkter och ansvarsområden i tillräcklig utsträckning för att borga för ett effektivt framtida nyttjande av 700 MHz-bandet. IT&Telekomföretagen konstaterar att myndigheternas kortsiktiga agerande och brist på koordinering och även försvårat för operatörerna att finna långsiktiga lösningar till gagn för konkurrens, och i förlängningen för svenska konsumenter.

IT&Telekomföretagen menar att den analys och de beräkningar som ligger till grund för utredningens förslag har allvarliga brister i centrala frågor. Varken fullgoda tekniska alternativ till ett separat blåljusnät, detta näts sårbarhet och kapacitet, konkurrensneutralitet eller kostnader och genomförandetid har i tillräcklig utsträckning belysts. Det råder inga tvivel om att det finns både bättre och mindre kostsamma lösningar med statlig kontroll och rådgivning som är mindre sårbara, mer framtidssäkra och ger bättre kapacitet än den av utredningen föreslagna lösningen.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det avgörande att statliga insatser inte snedvrider konkurrensen på marknaden. Det är också i denna del som IT&Telekomföretagen hyser starkast oro vad gäller förslaget. Sverige har idag en god position vad gäller tillgång till framtidssäker och robust digital infrastruktur. En avgörande grund till detta är att det på den svenska marknaden finns ett flertal infrastrukturella konkurrenter. Fungerande konkurrens på marknaden är vårt främsta medel för att säkerställa ett urval av högkvalitativa och prisvärda

tjänster till Sveriges konsumenter, företag och myndigheter, inräknat de tjänster som de sk blåljusmyndigheterna har behov av.

I tillägg vill IT&Telekomföretagen även lyfta följande frågor.

Kostnader och finansiering

Kostnaden för att genomföra det förslag som utredningen för fram har kraftigt underskattats. Ett separat kommunikationsnät med egna frekvenser för blåljusmyndigheter skulle vad IT&Telekomföretagen erfar innebära uppåt 14 miljarder kr i investeringskostnader, vilket är mer än tre gånger mer än vad utredningen uppskattat. Därutöver tillkommer driftskostnader på 1,5 miljard kr årligen, enligt PTS beräkningar.

Utredaren nämner i sin rapport att det finns alternativa lösningar baserade på de redan existerande kommersiella radionäten som kan implementeras till väsentligt lägre kostnader, vilket IT&Telekomföretagen instämmer i. Det framgår dock inte tydligt i utredningen varför utredaren ändå föreslår en betydligt mer kostsam lösning baserad på ett nytt statligt radionät.

Utredningen är också otydlig med hur den föreslagna lösningen ska finansieras i detalj. Det framgår dock att det är användarna, dvs. de statliga och kommunala blåljusmyndigheterna och andra statliga och kommunala organ med ansvar för samhällskritisk verksamhet, som bl.a. via sina abonnemang i stor utsträckning ska finansiera. Att det skulle innebära en kostnad som riskerar att gå ut över blåljusmyndigheternas kärnverksamhet råder det ingen tvekan om.

För staten innebär den föreslagna lösningen därutöver ytterligare en kostnad, i form av uteblivna auktionsintäkter för 2x10 MHz i 700 MHz-bandet.

Med mindre än en tydlig konsekvensrapport, bör förslaget därför ifrågasättas ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Statlig kontroll

I utredningen utgör bristande statlig kontroll ett huvudargument för att förorda ett statligt ägt blåljusnät där ett eget radionät utgör en central del av lösningen. Det är därför förvånande att utredaren samtidigt föreslår att samverkan ska ske med kommersiella operatörer genom inplaceringar på cirka 5000 kommersiella platser, och genom överenskommelser om nationell roaming där kravet på statlig kontroll rimligtvis inte är uppfyllt. Rätteligen borde en tydlig och stringent kravbild ligga till grund för val av lämplig lösning. Intrycket här blir istället att argumentet statlig kontroll har använts godtyckligt i de delar av utredningen där det passar.

IT&Telekomföretagen anser därför att möjligheten att använda alternativa infrastruktur- och radiotekniska lösningar bör utredas vidare, i syfte att

åstadkomma riktig jämförbarhet med ett helt statligt alternativ där olika lösningar jämförs mot en tydlig och stringent kravbild.

Framtidssäkring

Dagens och framtidens (4G/5G) mobilnät kan hantera en mängd olika kravbilder och behov från en mängd olika industrier, sektorer och verksamheter. De kommersiella näten har därför alla förutsättningar att leva upp även till de krav på säkerhet och funktionalitet som blåljusmyndigheterna ställer.

Blåljusmyndigheterna får i ett separat kommunikationsnät inte tillgång till den utveckling som kunder och konkurrens driver fram i de kommersiella näten. Kommersiella aktörer har, jämfört med ett separat blåljusnät, betydligt bättre förutsättningar att löpande utveckla, uppgradera och anpassa nätet för nya tjänster. De förbättringar av mobilnäten som hela tiden drivs fram av konkurrensen och digitaliseringen kommer även att komma blåljusnäten till nytta. Dagens RAKEL är ett tydligt exempel på att ett separat blåljusnät har mycket svårt att följa med i den snabba utvecklingen.

IT&Telekomföretagen noterar att även Konkurrensverket i sitt yttrande över denna utredning ställer sig frågande till detta: *”Mot bakgrund av vunna erfarenheter med nuvarande Rakel-system är frågan om det statliga nätet kommer att kunna leverera samma tjänster som i framtiden tillhandahålls av de kommersiella näten.”*¹

Kommersiella aktörer har tillgång till flera olika frekvensband med olika egenskaper. Detta är i sig nödvändigt för att säkerställa att ett framtida blåljusnät har bästa möjliga täckning och kapacitet. Att endast använda 700 MHz-bandet skulle innebära betydande begränsningar i funktion.

IT&Telekomföretagen ifrågasätter därför om en korrekt säkerhetsanalys har gjorts, och då särskilt med beaktande av nya tekniska lösningar och krypteringstekniker. Risken är annars att ett separat blåljusnät blir mycket sårbart eftersom angripare enkelt kan slå ut enstaka aktörers trafik i ett specifikt frekvensband (t.ex. 700 MHz-bandet).

Konkurrensneutralitet

I utredningen framgår till viss del att hänsyn till konkurrensneutralitet ska tas vid samhällsstöd till allmänna operatörers infrastruktur.²

IT&Telekomföretagen vill påpeka att hänsyn till konkurrensneutralitet måste tas för alla lösningens delar, exempelvis när det gäller robusthetsåtgärder som bekostas av staten, trafikvolymerna vid utnyttjande av kommersiella nät, vid val av inplacering i kommersiella platser och vid införande av ny ”blåljusfunktionalitet” i

¹ Konkurrensverket, Yttrande 2017-05-08 Dnr 147/2017

² Sid 25, 242

kommersiella nät som bekostas av staten. Detta menar vi behöver utredas vidare, speciellt i ljuset av de uttalanden som gjorts om ambitioner att tillhandahålla kommunikationslösningar till en bredare krets av offentliga aktörer.³

Utredningens förslag strider mot EU:s statsstödsregler

I utredningen framgår att förslaget till lösning omfattar utveckling av säkra statliga kärn- och stamnät med betydande fiber- och radiolänkinfrastruktur. Därtill föreslås successiv uppbyggnad/förtätning i prioriterade områden av statligt radioaccessnät med tilldelat dedikerat frekvensutrymme om 2x10 MHz i 700 MHz-bandet. Det framgår också att förutsatt att det går att säkerställa att den föreslagna kommunikationslösningen kan skyddas, bör upplåtelse av ledig kapacitet till ytterligare ändamål prövas och att en *"sådan upplåtelse skulle vara ekonomiskt fördelaktig och innebära mer effektivt frekvensutnyttjande i de delar av landet där full kapacitet inte behövs i aktörernas normala och vardagliga arbete, t.ex. i glesbygd."*⁴

Att tilldela spektrum utan kostnad till ett statligt ägt blåljusnät och sedan upplåta överkapacitet till andra operatörer skulle enligt IT&Telekomföretagen med stor sannolikhet utgöra en statlig stödåtgärd i den betydelse som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, och måste därför förhandsanmälas och prövas av EU-kommissionen.

Summering

IT&Telekomföretagen förordar mot bakgrund av ovanstående att alternativa lösningar utreds vidare för att åstadkomma riktig jämförbarhet med ett helt statligt alternativ, där olika lösningar jämförs mot en tydlig och stringent kravbild. IT&Telekomföretagen menar att det finns alternativa lösningar där blåljusmyndigheterna erbjuder hög grad av säkerhet och statlig kontroll, blir mindre sårbara, mer kostnadseffektiva och som dessutom är framtidssäkrade och har bättre kapacitet jämfört med ett helt separat blåljusnät. Ur ett samhällsperspektiv innebär det även en betydligt mer effektiv frekvensanvändning.

Med vänlig hälsning,

IT&Telekomföretagen inom Almega

Kajsa Frisell, näringspolitisk expert

David Mothander, förbundsdirektör

³ Sid 78

⁴ Sid 245